

[Arne Bertelsen.]

ingen motivering for at ændre den nu, og vi opfordrer følgelig til at gå imod lovforslaget.

Handelsministeren (Lars P. Jensen): Jeg har ikke mange bemærkninger at gøre til ordførerne. De var bortset fra den sidste, det ærede medlem hr. Arne Bertelsen, meget velvilligt indstillet over for lovforslaget.

Det ærede medlem hr. Anker Lau spurgte, om lovforslaget fremkommer som et udtryk for, at der skal være økonomisk ligevægt på budgettet, eller det sker af kontrolmæssige grunde. Begge dele er indgået i overvejelserne: at der skal være balance på statsguardejnsens budget og ønsket om en vis garanti for forbrugere.

Det ærede medlem hr. Knud Thomsen har ret, når han siger, at det er forbrugernes ønsker, der her kommer til udtryk, og at der tillige er tale om en ajourføring. Jeg gør i øvrigt opmærksom på, at såvel forbrugernes og erhvervenes hovedorganisationer som Grosserer-Societetet, Industrirådet og guldsmedefaget har givet tilslutning til lovforslaget.

Det ærede medlem hr. Anker Lau sagde, at det var lidt ejendommeligt: når man havde forhandlet sig til rette med erhvervene, kom man til folketinget. Jeg tror, det ville være vanskeligt at lave lovgivningsarbejde, hvis man ikke havde forhandlinger med de forskellige erhvervsorganisationer, før man kom til folketinget; men dermed er jo ikke sagt, at folketingsudvalget ikke har mulighed for at foreslå ændringer — selv om der som i dette tilfælde er enighed inden for faget.

Det ærede medlem hr. Arne Bertelsen mente, det var et nyt princip, man var inde på, når man ville sende statsguardejnen ud og tage prøver for at få balance på hans budget. Det er netop ikke noget nyt princip, for det er et princip, der fra statens side har været bestræbelser for at komme igennem med i de senere år, ikke alene på dette område, men på alle andre områder — det gælder statsprøveanstalten, og det gælder patent- og varemærkevæsenet — at de afgifter, der betales for den tjeneste, disse institutioner gør, de rettigheder eller pligter, de har, er fastsat således, at ordningen kan hvile i sig selv. Vel kunne man her forhøje taksterne, som det ærede med-

lem var inde på, men så er jeg bange for, at meget få ville bruge systemet, og dermed ville vi ikke opnå balance, og flere af disse varer ville komme uden for kontrollen, så forbrugerne ikke havde nogen som helst sikkerhed. Jeg er ikke vidende om, at der skulle være lagt pression på de forskellige medlemmer af guldsmedefaget. Jeg henviser til den skrivelse, der findes optrykt som bilag I til lovforslaget, hvoraf det fremgår, at det materiale, der er udarbejdet, er forelagt for samtlige bestyrelser for de tilsluttede foreninger. Om der har været forhandlet på anden måde, er jeg uvidende om, men jeg erkender, at 4 medlemmer har protesteret mod ordningen og skrevet til mig derom; de har selvfølgelig ret til at give udtryk for, at de ikke er helt enige med hensyn til lovforslaget.

Jeg er imidlertid enig i, at der er visse ting, der kunne trænge til belysning i et udvalg, og jeg er selvfølgelig villig til at se på disse i et sådant udvalg.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Th. Mikkelsen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af grundskyld og ejendomsskyld til staten [af Thisted Knudsen m. fl.].

(Forslaget til folketingsbeslutning findes i tillæg A. sp. 1171, fremsættelsen i tidenden sp. 1801).

Sagen sattes til forhandling.

Finansministeren (Kjeld Philip): Det foreliggende forslag til folketingsbeslutning opfordrer regeringen til at udarbejde og fremsætte for folketinget forslag om ophævelse af grundskyld og ejendomsskyld

[Finansministeren.]

til staten. Til dette forslag må jeg først bemærke, at grundskylden og ejendomsskylden til staten, som det også er anført i bemærkningerne til forslaget, er opført på forslaget til finansloven for 1961-62 med 112 mill. kr. Hvis det er de ærede forslagsstilleres tanke, at et eventuelt bortfald af grundskylden og ejendomsskylden til staten skal have virkning allerede for det kommende skatteår, der falder sammen med finansåret 1961-62, så savner jeg i forslaget oplysninger om, hvad man havde tænkt sig at gøre i anledning af det indtægtstab, der vil være en følge af ophævelsen.

I bemærkningerne til forslaget fremhæves bl. a., at ejendomsskatterne er et levn fra ældre tiders beskatningssystem. At jeg i mangt og meget kan være enig i de fremførte betragtninger kan næppe undre forslagsstillerne, idet disse betragtninger i stort omfang synes inspireret af noget, som jeg har skrevet. Imidlertid må man til det af forslagsstillerne bemærkede føje, at det anførte så godt som udelukkende kan benyttes som et argument mod at udvide den gældende beskatning eller indføre ny ejendomsskatter. Derimod kan betragtningerne ikke anvendes mod allerede indførte ejendomsskatter. Ejendomsskatterne til staten er en byrde, som det må antages at der blev taget hensyn til, dengang de nuværende ejere erhvervede ejendommene. Man må vel endda antage, at skatterne til staten i højere grad end skatterne til kommunerne indgår i de enkelte køberes overvejelser ved ejendoms-køb, fordi deres størrelse kendes bedre; de er nu engang ens over hele landet.

Hvis man ophævede disse skatter, ville de nuværende ejere få en begunstigelse. Der er vel ikke særlig anledning hertil, navnlig ikke når man tager i betragtning, at man måtte indkræve skatter fra anden side til at dække det, der således måtte mangle. Selv om den, der har købt et stykke jord, ikke har kunnet vide, da han købte det, hvor meget han fremover ville

komme til at betale i skat i kroner og øre af dette jordstykke, ville han dog kunne regne med, at han til enhver tid vil komme til at betale 6 promille af jordens værdi til staten. Denne viden må være indgået i hans overvejelser, da han købte jordstykket, og den må have været medbestemmende for den pris, han har givet for det.

Der kan rejses mange indvendinger mod at lægge nye skatter på bygninger, og jeg betragter det som et gode, at det ikke længere kan blive tilfældet. Al tale om, at man ved skat på bygninger straffer den energiske og hæmmer investeringen, må med den fiksering, der nu er gennemført for alle skatter på bygninger, høre op. Enhver ny investering i bygninger er fremover skattefri.

Der kan imidlertid rejses andre og lige så vægtige indvendinger imod at ophæve de skatter, der har sat sig spor i prisdannelsen på fast ejendom. Jeg kan derfor ikke finde det rimeligt, at man nu skulle ophæve de for længst indførte skatter, men må mene det rigtigst, at vi bevarer de fikserede bygningsskatter og for tiden ikke ændrer de gældende statskatter på jord.

Det er en selvfølge, at man altid gerne ser skatter nedsat. Det aktuelle i øjeblikket er, om de ca. 300 mill. kr., regeringen anser det for forsvarligt at skatterne nedsættes med, skal anvendes til nedsættelse af ejendomsskatterne eller i stedet til forøgelse af børnetilskuddene, nedsættelse af indkomstskatterne eller f. eks. til nedsættelse af tekstilafgiften. Det kan diskuteres, hvortil de skal anvendes, men de kan nu engang ikke anvendes mere end én gang. Det må forekomme mig lidet rimeligt, om vi nu skulle til at opkræve mere i indkomstskat end foreslået ved udskrivningsloven eller forøge forbrugsafgifter for at muliggøre den foreslåede lettelse i ejendomsbeskatningen.

Ordføreren for forslagsstillerne (Thisted Knudsen): Jeg ville gerne have været i den heldige situation, at jeg kunne have takket den højtærede finansminister for velvilje

[Thisted Knudsen.]

over for og forståelse af den tankegang, der ligger bag dette forslag til beslutning. Men det er jeg altså ikke. Den højtærede finansminister sagde tydeligt fra. Det kunne ikke lade sig gøre at gennemføre vort forslag hverken af skattemæssige eller af statsfinansielle grunde.

Vi har flere gange understreget den tankegang, der ligger bag vor stilling til beskatning af jordværdierne, og jeg vil gerne understrege på ny, at når sognekommuner og amtskommuner udskriver skat på jordværdierne efter et stigende behov, mener vi, at så må det være nok. Staten har så mange andre muligheder skattemæssigt set, og den jordbeskatning, vi skal have her, bør efter vor opfattelse helt og fuldt komme kommunerne til gode. Det er et principielt synspunkt. Man kan gøre skatterne større eller mindre på jordværdierne, men vi mener altså, at denne statsgrundskyld burde afvikles. Den burde afvikles på dette tidspunkt, hvor statens finansielle stilling er således, selv om finansministeren er betænkelig, at man forsvarligt kan afvikle den.

Det, der sker nu, er, at statsgrundskylden stiger. Det sker hvert fjerde år, når vurderingerne stiger, og de rent foreløbige oplysninger, vi har, viser, at der er sket meget betydelige stigninger i jordværdierne. Selv om ikke resultatene fra alle vurderingskredsene endnu er indkommet, synes tendensen efter de foreliggende resultater at være, at jordværdierne i København stiger med 32,9 pct., i Københavns amt med 64,2 pct., i købstæderne med 40,5 pct. og i sognekommunerne med 28,3 pct. Disse tal skal stort set nok vise sig at holde, og det vil altså i praksis sige, at når vi når 1. april, vil der tilflyde finansministerens kasse betydelige beløb fra jordværdierne.

Kunne vi ikke blive enige om at afskaffe statsgrundskylden helt, så var der efter min opfattelse i hvert fald det problem tilbage, om man ikke i en situation som den nuværende, hvor vi ved, at disse skatter tynger, hvor vi ved, at regeringen har erkendt det ved at fremsætte lovforslag om ændringer i den faste kommunale beskatning, i hvert fald kunne se bort fra disse stigninger og reducere promillen, således at det beløb, som finansministeren fik ind i sin kasse, ikke blev større. Jeg sagde ved behand-

lingen af lovforslagene om den amtskommunale og den sognekommunale beskatning, at når man var kommet igennem regnestykket, skulle det nok vise sig, at der i kroner og øre ikke blev tale om nogen væsentlig lettelse for ret mange ejendomme, og de erfaringer, man har indhøstet indtil nu, viser, at de lovforslag, som regeringen gennemførte, blot har taget toppen af stigningen; de har i alt fald ikke medført nogen væsentlig nedsættelse af den faste beskatning. Det er en mølle, der stadig maler nye skatter, og det, vi gerne ville have den højtærede finansminister til at forstå, var, at skal vi have skatter på jord og ejendom; skal de være faste, ikke mindst når det gælder landbrugsjorden, er det urimeligt, at de stiger, uanset hvordan konjunkturerne i øvrigt er for erhvervet.

Det er altså et principielt standpunkt, vi her giver udtryk for, og jeg havde håbet, at i alt fald finansministeren ville se på de stigninger, der kommer over det ganske land, når de nye vurderinger skal lægges til grund for beregningen af statsgrundskylden.

Jeg skal anbefale det forslag til beslutning, der her foreligger, og jeg håber, at der i alt fald findes nogle velvillige i de andre partier over for tankegangen bag dette forslag.

Holger Eriksen: I og for sig finder jeg ingen anledning til at gå ind i en længere debat om dette forslag, da dets principper er gennemdrøftet adskillige gange i den senere tid. Når talen var om kommunal grundskyld, kunne man dog henvise til den forskel, der var på denne fra kommune til kommune, men noget sådant foreligger jo aldeles ikke her.

Hvad beskatningen af bygningsværdi eller forskelsværdi, som det officielt hedder, angår, er der fra mit partis side ingen uenighed om, at den bør afskaffes, men det må naturligvis ske i et rimeligt tempo.

Derimod kan der ikke være tale om at røre ved grundskylden. At den vil give mere i penge på grund af værdistigningen, således som det ærede medlem hr. Thisted Knudsen har anført, er jo givet, men på den anden side må man erindre, at de penge, som man betaler med, også er mindre værd end de penge, man anvendte for 4 år siden, da vi havde den sidste vurdering. Hvor der ikke

[Holger Eriksen.]

foreligger en ekstraordinær grundstigning, vil det altså sige, at realværdien af den afgift, som man skal betale, ikke er blevet ændret, og alene af den grund kan der ikke være tale om nu at foretage en nedsættelse af grundskyldpromillen. Hvis man gjorde det, ville det sige, at man gennemførte en reel nedsættelse af det, de pågældende skulle betale, og da vi opfatter de 6 promille, der skal betales til staten, som en meget beskeden samfundsprioritet i den danske jord, vil vi fra mit partis side ikke være med til at ændre ved dette forhold.

Hvis man fulgte forslaget, ville det blot betyde, at de fordele, der derved opnåedes, ved ejerskifte blev kapitaliseret og derfor kunne betragtes som en foræring til de nuværende ejendomsbesiddere, og der ville gå en tilsvarende prioritet fra kapitalens side ind i jorden. Der er derfor ikke tale om nogen form for særbeskatning af et produktionsmiddel, således som de ærede forslagsstillere har gjort gældende i bemærkningerne til forslaget.

Mit parti lægger ikke skjul på, at det er tilhænger af fuld grundskyld, og jeg må sige, at jeg tror, det ville have været en stor fordel for det landbrug, som det ærede medlem også henviser til, hvis noget sådant havde været gennemført. Det, der er det store problem for landbruget i øjeblikket, er det misforhold, der er imellem afkastningen og ejendomspriserne. Og hvorfor findes dette misforhold? Man kan naturligvis ikke gå ud fra, at køberne er dumme, og at de derfor uden videre køber til en højere pris end forsvarligt. Det, der er galt, er, at køberne regner med, at det kan betale sig at yde en så stor pris for ejendommen, at afkastningen ikke svarer dertil, fordi de til gengæld regner med at kunne tage store fortjenester hjem i det øjeblik, de sælger. Det er klart, at dette skal skabe usikkerhed og er et dårligt grundlag for en økonomisk drift af de pågældende ejendomme.

Hvis vi derimod havde fuld grundskyld, ville værdien simpelt hen komme til at stå i forhold til afkastningsevnen. Der ville ikke være nogen mulighed for at komme til at tage fortjenester hjem på jorden, når man solgte, men til gengæld ville man opleve, at priserne kom til at stå i forhold til, hvad jorden er værd, og jeg tror, at de fleste

landmænd ville være i høj grad interesserede i og have fordel af, at man gennemførte et sådant system. Det foreligger ikke til behandling i dag; jeg nævner det bare en passant, og det gør det i alt fald begribeligt, at vi under ingen omstændigheder kan være med til at nedsætte den statslige grundskyld, vi har i øjeblikket.

H. C. Toft: Det forslag til folketingsbeslutning, som det konservative folkeparti sammen med partiet venstre har fremsat om ophævelse af grundskyld og ejendomsskyld til staten, har de to partier tidligere fremsat i folketinget, uden at det kunne finde gehør hos den da siddende trekant-regering.

Ud fra vore synspunkter vedrørende ejendomsskatter, synspunkter, der bæres af ønsket om at fjerne beskatningen, som falder som en produktionsafgift på landbrugsproduktionen, den landbrugsproduktion, som skal konkurrere ude i verden med andre landes landmænd, der modtager store subsidier, synspunkter, der også bæres af ønsket om at medvirke til en politik, der ikke gennem stigende skatter gør det dyrere at bo, hverken for parcelhusejere eller for dem, der finder bolig i lejet lejlighed, fremsætter vi på ny vort forslag.

Under de nylig førte forhandlinger om den kommunale ejendomsbeskatning, både til amtet og til kommunerne, fremførte vi såvel her i salen som under udvalgsarbejdet vore argumenter. Det må erkendes, at vi dengang ikke formåede at overbevise regeringspartiernes repræsentanter om rigtigheden af vore synspunkter, men i vide kredse såvel i landbruget som blandt dem, der gennem ejendomsbeskatningen rammes på deres boligudgift, fandt vore synspunkter genklang.

Den nye ejendomsvurdering vil overalt i landet betyde stigende skatter, stigende ejendomsskatter til staten, både for landbrugets vedkommende og med hensyn til boligudgiften, idet den faste promille på 6 betyder stigende skatter og dermed stigende indkomst til staten af boligen og af landbruget. Man pålægger folk nye og stigende udgifter til det offentlige. Vi ønsker ikke denne stigning; vi ønsker tværtimod at fjerne denne beskatning, idet vi ikke ønsker at belaste landbruget med denne

[H. C. Toft.]

særlige produktionsafgift, som andre ikke rammes af i tilsvarende målestok. Samtidig ønsker vi, nu da vort landbrug står over for stigende udgifter på andre områder og over for voksende afsætningsvanskeligheder ude i verden, en lettelse af disse ejendomsskatter, idet vi mener, at en sådan lettelse vil betyde noget for landbruget. Vi ønsker heller ikke, at der gennem denne lovgivning skal fremkomme en stigning i boligudgiften; vi ønsker tværtimod at fjerne denne skat på boligen, så vi dermed er med til at lette boligudgiften, sådan som jeg fremførte det under behandlingen af de kommunale ejendomsskatter. Jeg fatter faktisk ikke, at socialdemokratiets talsmænd — og nu i dag det ærede medlem hr. Holger Eriksen — ikke vil lægge stemmer til gennemførelsen af en lovgivning, der vil betyde en nedsættelse af udgiften til bolig, at de ikke vil lægge stemmer til en lovgivning, som under dansk landbrugs vanskelige afsætningsvilkår vil nedsætte landbrugets udgifter til det offentlige. Jeg fatter faktisk ikke, at man ikke vil være med til at gennemføre de synspunkter, vi her har gjort gældende.

Det ærede medlem hr. Holger Eriksen fremholdt i sin tale stærkt socialdemokratiets ønske om fuld grundskyld. Selv om det ikke er det spørgsmål, vi behandler i dag, synes jeg, da nu det ærede medlem hr. Holger Eriksen så stærkt fremhævede dette, at det ville være rart at få at vide, hvad det ærede medlem forstår ved fuld grundskyld.

Den højtærede finansminister gav udtryk for, at de betragtninger, som var fremført i bemærkningerne til det foreliggende forslag til folketingsbeslutning, nærmest faldt sammen med den højtærede finansministers synspunkter. Den højtærede finansminister mente dog ikke, at der var grund til i dag at give nogen begunstigeelse på dette område; i alt fald tilføjede ministeren, at han for tiden ikke ønskede at ændre statskatterne på jord. Jeg kunne derfor have lyst til at spørge den højtærede finansminister, hvornår ministeren da mener at tiden er inde. Mener den højtærede finansminister, at tiden først er inde, når det radikale venstre ikke længer er i samarbejde med socialdemokratiet? Er det det, vi skal

vente på? Det ville være interessant at få det at vide i dag.

Som jeg fremførte under behandlingen af de kommunale ejendomsskatter, forstår jeg faktisk ikke, at socialdemokratiet ikke ville medvirke til en lovgivning, der gjorde boligudgiften lavere for de mange i vort land. Jeg nærede imidlertid — altså inden jeg gik på talerstolen i dag — det håb, at regeringspartierne var kommet til en anden erkendelse end den, der kom til udtryk under behandlingen af de kommunale ejendomsskatter; men dette håb kan jeg altså ikke bevare. Jeg vil dog gerne have, at vi i hvert fald kommer til at behandle forslaget i et udvalg, således at vi dér måske kan formå regeringspartiernes repræsentanter til at nå til et andet synspunkt end det, der er kommet til udtryk i dag.

Det konservative folkeparti tillægger spørgsmålet om ophævelse af ejendomsskatterne til staten stor værdi, og vi anbefaler, at forslaget får en velvillig behandling i et kommende udvalg.

Aage Fogh: Jeg må straks sige, at det foreliggende forslag har ingen chance for at blive gennemført med vore stemmer. Hvis det er hensigten — som forslaget siger det — at afskaffe alle de faste skatter, der i øjeblikket betales til staten, så er vi ikke tilhængere. Hvis det er hensigten at få nedsat et udvalg, hvor vi kan tale om tingene, vil jeg være villig til i et sådant udvalg at diskutere de problemer, der efter mit skøn alt for længe, i alt for mange år har optaget interesserne både i tinget og i landbrugernes kreds. Tiden er efter mit skøn inde til, at man forsøger at få dette problem klaret.

Det ærede medlem hr. H. C. Toft var inde på nogle betragtninger i relation til det ærede medlem hr. Holger Eriksens tale, og jeg vil i forbindelse hermed sige, at hvis dette forslag skulle betragtes som lettelser for landbruget, er det efter mit skøn helt forfejlet. Det ærede medlem vil ikke bestride rigtigheden af mine udtalelser, når jeg siger, at der i Tolvmandsforeningernes blad foreligger sikre oplysninger om de store brugs rentabilitet gennem de sidste 50 år — ja, også gennem de sidste 50 år,

[Aage Fogh.]

men særlig opgjort for de sidste 10 år. Disse oplysninger viser, at de store landbrug, landbrug på over 100 ha, har været i stand til i gennemsnit i 10 år at give ca. 6,5 pct. i rente af den investerede kapital og dertil fuld arbejdsfortjeneste til familien. Det vil udtrykt på anden måde sige, at disse besiddere af ejendomme på over 100 ha til deres private rådighed har haft ca. 40 000 kr. årlig i gennemsnit gennem 10 år. Det er dem, der særlig vil få en lettelse ved gennemførelsen af forslaget, og det anser jeg for at være urimeligt. Skal vi diskutere spørgsmålet om lettelser over for en vis kreds af landbrugere, må det være over for dem, der har vanskeligheder, og det er så afgjort de mindre landbrugere. Derfor vil det her foreslåede være uegnet til det formål, som det ærede medlem nævnte. Det kan vi altså diskutere.

Må jeg så lige sige, at hvis vi skal se på realiteterne, er der ikke så forfærdelig mange penge i dette forslag. Det drejer sig om 100 mill. kr.; vi var lidt over i år og lidt under i fjor. De to tredjedele falder på grundskatterne og den sidste tredjedel på ejendomsskatterne. Jeg tilhører et parti, som alle dage har været modstander af at beskatte bygninger og forskelsværdien. Der er nogen, der siger: nu har vi engang den skat, og en gammel skat er altid en god skat — lad den ligge. All right. Trods disse synspunkter har jeg ikke noget imod at diskutere fjernelsen af denne beskatning. Det drejer sig som sagt om et par og tredivem millioner kroner, og deraf falder kun de 8 mill. kr. på landbruget. Der vil ikke ske nogen revolution ved at afskaffe bygnings-skatterne i løbet af en rimelig tid.

Hvad angår grundskatterne, fremsatte det ærede medlem hr. Thisted Knudsen en bemærkning, som jeg er ganske enig med ham i, idet det ærede medlem, så vidt jeg forstod, gik ind for, at grundskatterne burde falde på ét sted. Det tror jeg er rigtigt. Den ordning, vi har i øjeblikket, hvor vi betaler grundskatter både til staten, til amtet og til kommunen, giver en så forvirret ordning, at grundskatterne derved ikke kommer til at virke, som de burde virke i hele billedet, nemlig som en prioritet på landbrugsjorden, som der blev taget hensyn til. Jeg vil gerne sige for mit ved-

kommende — jeg siger udtrykkelig for mit personlige vedkommende — at jeg har den opfattelse, at hvis ikke det lykkes det høje ting at ændre vor faste beskatning på en sådan måde, at den betragtes som en prioritet, kan jeg ikke se de faste skatters berettigelse. Men jeg er bombesikker på, at man kan nå dertil, at de betragtes som en sådan prioritet, hvis de gennemføres på det rette grundlag. Det er helt givet, at hvis en mand ved, at der ligger 4-5 promilles afgift på grundværdierne, vil han givet tage hensyn til det den dag, han skal købe jord. Det er også helt givet, at den mand, der skal sælge, vil lade det gå ind i sine betragtninger. Så vil det blive en prioritet, der tages hensyn til, og så er formålet nået. Hvis formålet er at lade en sådan skat gå til dækning af udgifter i samfundet og spare andre skatter, er vi inde på den rette vej.

Jeg skal ikke have noget imod, at man i udvalget diskuterer disse ting, men jeg vil sige meget stærkt, at det forslag, som her foreligger, er der overhovedet ikke tale om at gennemføre; hvis dets princip skal fastholdes, er der ingen grund til at nedsætte et udvalg. Men hvis man i udvalget vil diskutere andre ting, andre former for beskatning ud i fremtiden, vil jeg gerne være med til at diskutere dem, fordi jeg anser det for uheldigt, at vi stadig væk skal have det problem liggende i vor diskussion inden for landbruget, imellem landbrugets organisationer indbyrdes og imellem landbruget og de politiske partier. Der må kunne findes en løsning, som er tilfredsstillende for alle parter. Og kunne udvalget medvirke hertil, vil jeg gerne deltage i arbejdet.

O. Mathiasen: Mit partis ordfører i dette spørgsmål er ikke til stede på grund af bortrejse; han får måske lejlighed til at sige et par bemærkninger ved forslagens anden behandling. Jeg kan imidlertid på forhånd sige på egne og partiets vegne, at vi ikke vil medvirke til dette forslags gennemførelse, eftersom et af de vigtigste programpunkter for vort parti er indførelse af fuld grundskyld.

Mose Hansen: Det af venstre og det konservative folkeparti fremsatte forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af grund-

[Mose Hansen.]

skyld og ejendomsskyld til staten kan jeg på mit partis vegne give vor fulde tilslutning. Jeg kan samtidig sige, at mange af de betragtninger, som ordførerne for venstre og det konservative folkeparti har fremført her, jo er betragtninger, som har været drøftet, og som vi også har fremført under diskussionen om de faste skatter til amts- og sognekommunerne, så der er for så vidt ingen grund til at gå ind på det igen.

Den højtærede finansminister og det ærede medlem hr. Aage Fogh talte om de faste skatter som en prioritet, der blev taget hensyn til i det øjeblik, man skulle vurdere en ejendom til salg. Her har jeg så absolut den opfattelse, at der ikke ved ansættelsen af værdi i handel og vandel tages hensyn til denne prioritet, som staten har skudt ind forud for alle andre prioriteter. Det er helt andre motiver og helt andre vurderinger, der lægges til grund, når priserne på en ejendom skal fastsættes. Det er en kendsgerning, at prisen på landbrugsejendomme og andre ejendomme fastsættes ud fra værdien af bygninger, maskiner, inventar, besætning m. m.; og disse værdiers pris bestemmes jo igen af råstoffer, arbejds løn og meget andet. Man har i og for sig et meget udmærket eksempel herpå et andet sted, hvor staten har indskudt en stor førsteprioritet, nemlig i det mindre landbrug, statshusmandsbrugene, hvor jo værdien af forrentningen stiger, efterhånden som jordværdien opvurderes; mig bekendt foreligger der ikke spor om, at disse ejendomme er billigere i køb end andre ejendomme, og det skulle de være, hvis det, som den højtærede finansminister og det ærede medlem hr. Aage Fogh gav udtryk for, var rigtigt: at det drejer sig om en prioritet skudt ind foran de andre og det var noget, man tog hensyn til, når man handler.

Mit parti kan som allerede sagt give sin tilslutning til det foreliggende forslag om ophævelse af grundskyld og ejendomsskyld til staten.

Finansministeren (Kjeld Philip): Under debatten i dag er der ikke kommet noget frem om, hvor provenuet skal tages fra. Jeg havde håbet, at det ærede medlem hr. Thisted Knudsen ville have fortalt os, hvor

pengene skulle komme fra; er det indkomsts-katterne, der skal forhøjes, skal vi lægge yderligere 1½ øre på cigaretterne eller hvad? Det har vi altså ikke fået noget at vide om.

Det ærede medlem beskrev ejendomsbeskatningen som en mølle, der stadig maler nye skatter. Det kan ikke gælde bygnings-skatterne; de er fikserede, og her kan der altså ingen nye skatter komme. Det gælder måske jordskatterne, men for jordskatternes vedkommende gælder også, at de 6 promille har stået fast gennem mange, mange år; at værdierne stiger i en tid med en sådan udvikling som den, vi har i øjeblikket, er der ikke noget mærkeligt i, og den, der har købt jorden, har i alt fald vidst, at han skulle af med 6 promille om året til staten af den til enhver tid gældende jordværdi.

Jeg forstår, det er tanken, at det foreliggende forslag skal i et udvalg. Så får vi se, om der under udvalgsbehandlingen kommer noget frem om, hvordan de ærede forslagsstillere har tænkt sig at provenuet til denne skattereduktion skal skaffes. Derigennem må man så danne sig et skøn over, om det kan være rimeligt at foretage denne skatteændring eller ikke.

Ordføreren for forslagsstillerne (Thisted Knudsen): Den højtærede finansminister efterlyste mit standpunkt til spørgsmålet om, hvor pengene skulle komme fra, hvis man gennemførte den lettelse i de faste skatter, som dette forslag er udtryk for. Jeg troede, det var gået op for den højtærede finansminister, at det parti, som jeg tilhører, ikke har den samme opfattelse af nødvendigheden af det store statsoverskud, som der vitterligt er. Efter vort skøn ville det ikke være uforsvarligt at lade en del af dette overskud gå til skattenedsættelser både for personskatternes og for de faste skatters vedkommende. Det, der kommer til at foreligge efter den nye vurdering, er antagelig, at grundværdierne stiger fra 12½ milliard til ca. 17 milliarder kr. Jeg skal nok få ret i, at det bliver resultatet, og det er jo en stigning på 30-40 pct. Det vil sige, at disse skatter stiger ganske væsentligt, stiger dels for landbruget, hvis evne til at bære dem ikke bliver større, men måske mindre, dels for dem, der har boliger. Så kan man tale om prioritet og salg, men det

[Thisted Knudsen.]

er efter mit skøn aldeles ikke det, der er det afgørende; landmanden skal blive i sin bedrift, og den, der har sin ejendom, bor der nu også nogle år.

Jeg var meget glad for det ærede medlem hr. Aage Foghs tale, for det ærede medlem har jo forståelse af, at vi ikke har løst spørgsmålet om de faste skatter, da vi gennemførte regeringens ejendomsskatte-lovkompleks. Det var for så vidt en hård dom over regeringen, som det ærede medlem fremførte her. Det var en erkendelse af, at der eksisterer et problem; det var en understregning af, at det er urigtigt, at disse skatter stadig udskrives efter behov af to kommunetyper og af staten. Det kan ikke fortsætte, sagde det ærede medlem, og det vil sige, at det ærede medlem melder sig til et udvalgsarbejde på dette grundlag. Jeg ved ikke, om det ærede medlem er en enlig svale, men det er en saglig vigtig erkendelse. Vi får måske brug for en forligsmand så; og hvis den højtærede finansminister indtog nøjagtig det samme standpunkt, så var der mulighed for en fremgang.

Må jeg sige til det ærede medlem hr. Holger Eriksen, at nu skal han være meget forsigtig. Det ærede medlem har siddet længe i dette ting; tænk, hvor ofte vi har diskuteret med retsforbundet, hvad fuld grundskyld egentlig er. Jeg ved ikke, om det ærede medlem har været med i denne debat. Vi har aldrig nogen sinde fået det at vide; man har ikke kunnet give os noget egentligt svar. Nu føler det ærede medlem sig forpligtet til også at tale om fuld grundskyld i denne sal — det ærede medlem hr. H. C. Toft rejste spørgsmålet. Skal vi ikke gøre denne sag op? Det ærede medlem hr. Holger Eriksen kommer op på denne talerstol og siger ganske præcis — han har jo et godt hoved —: dette er fuld grundskyld efter mit skøn. Jeg synes, det ærede medlem, med den placering han har her, skylder os en præcis og nøjagtig forklaring på, hvad fuld grundskyld er. Så tager vi hatten af for det ærede medlem bagefter.

Aage Fogh: Det er egentlig det ærede medlem hr. Mose Hansens bemærkninger, der har foranlediget mig til at bede om ordet igen, idet det ærede medlem sagde, at de faste skatter ikke tages i betragtning

ved handel. Det var i og for sig også det problem, jeg var inde på. Jeg er enig med det ærede medlem i, at som forholdet er i øjeblikket, så tages de ikke tilstrækkeligt i betragtning — og hvorfor ikke? Fordi man har bygningsskatter, man har statsskatter, man har amtsskatter, man har kommuneskatter, og der er kommuner, som ligner efter behov. Det svinger fra nogle få promille op til $\frac{3}{4}$ af den samlede udskrivning. I dette forvirrede billede fortøner de faste skatter sig, og de bliver ikke taget i betragtning. Det, jeg derfor ville stille efter, hvis jeg alene skulle stå for det, var, at vi skulle have de faste skatter udskrevet i én etape, måske til kommunerne udelukkende som grundskyld eller måske med en part overført til staten, dog således, at enhver, der købte jord, fik at vide, at skatten var 4 eller 5 pct. på den til enhver tid gældende grundværdi. Med en sådan ordning skulle ingen bilde mig ind at den danske befolkning ikke var så oplyst, at køberne tog hensyn dertil.

Jeg har boet ved Roskilde Fjord igennem 30-40 år. Jeg har set den stigning, der er foregået derude, og jeg tør garantere ethvert medlem herinde for, at der bliver taget hensyn dertil, og det bør der tages hensyn til. Må jeg tilføje, at jeg tror, at det ligger dybt navnlig i den danske landbefolkning, at det er rimeligt, at de, der lægger beslag på jorden, skal betale noget for denne ret. Det er ikke længe siden, jeg deltog i et mødeovre i Jylland og dér talte med en mand, som havde været sognerådsformand i 10 år. Han sagde: jeg er enig med dig; i den kommune, hvor jeg er sognerådsformand, har de to største gårde — en på 30 tdr. hartkorn og en på 12 tdr. hartkorn — ikke betalt indkomstskat i de 10 år, jeg har været her. Det ville da være helt urimeligt, om vi nu også skulle fjerne ejendomsskatterne for dem.

Jeg er også helt sikker på, at det ærede medlem hr. Thisted Knudsen vil medvirke til, at en vis ejendomsskat skal opretholdes; en vis betaling skal der ydes til det offentlige for at få lov til at lægge beslag på et større eller mindre stykke af den danske jord. Kan man finde det rette grundlag herfor, tror jeg også vi kunne enes om det.

Det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen og andre har drevet stærk agitation på

[Aage Fogh.]

ejendomsbeskatningens område i Københavns amt. Hvis det ærede medlem vil fortælle sandheden — det kunne det ærede medlem i og for sig have pligt til — så ville den jo være, at det, ejerne betaler i afgift af deres jord, går til afholdelse af de offentlige udgifter i kommunen. Det letter andre skatter, måske endda i en sådan udstrækning, at de har direkte fordel af det. Det er jo sandheden. Hvis man vil gå væk fra den agitation, der føres i skyskraberhøjde, og komme ned på jorden, hvor vi hører hjemme, tror jeg, vi kunne finde et fornuftigt grundlag, der kunne tjene det formål, som jeg tilstræber, nemlig at de faste skatter er noget, der bliver indregnet i jordprisen og taget hensyn til.

Holger Eriksen: De ærede medlemmer hr. H. C. Toft og hr. Thisted Knudsen har bedt mig om at fremkomme med en redegørelse for, hvad fuld grundskyld er. Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at det snart er adskillige år siden, at vi havde en grundskyldskommission, som afgav en meget udførlig betænkning. Hvis de ærede medlemmer ikke har læst denne betænkning, betvivler jeg, at deres interesse for problemet er så stor, at det ville være forsvarligt, at jeg gav mig til at holde forelæsning derom ved denne lejlighed. Og hvis de ærede medlemmer har læst betænkningen og alligevel ikke fattet, hvad fuld grundskyld er, ja, så tror jeg ærlig talt heller ikke, det ville hjælpe, at jeg begyndte at holde forelæsning om det her!

(Kort bemærkning).

Ordføreren for forslagsstillerne (Thisted Knudsen): Det var, som om det var retsstaten, der stod op af graven på ny; således talte det ærede medlem hr. Holger Eriksen i denne sag. Det er ikke nok at henvise til en betænkning. Det afgørende og det, der blev spurgt om — det interesserer os ikke, hvad der står i en betænkning — var det ærede medlems personlige mening. Det ærede medlem sagde: jeg personlig er tilhænger af fuld grundskyld; jeg, Holger Eriksen, mener — og så er det, vi spørger det ærede medlem hr. Holger Eriksen: hvad er fuld grundskyld efter det ærede

medlems opfattelse? ... (Holger Eriksen: Jeg var medunderskriver af denne betænkning!).

H. C. Toft: Det er beklageligt, at man ikke kan få det ærede medlem hr. Holger Eriksen til her fra folketingets talerstol nøjagtigt at angive, hvad det ærede medlem mener med fuld grundskyld. Det ærede medlem tror, at det er nødvendigt at holde et langt foredrag for os for at forklare dette; det var vel ikke påkrævet; det kunne nok gøres mere præcist og ganske kort, så at vi virkelig vidste, hvad det drejede sig om. Men det får vi vel så ikke at vide i dag.

Når det ærede medlem hr. Aage Fogh siger, at de større ejendomme, efter hvad der er opgjort i Tolvmandsforeningernes blad, kunne opvise forrentningsprocenter på 6½ pct. plus, hvad de fik i arbejdsfortjeneste, harmonerer det jo dårligt med det andet eksempel, det ærede medlem kom med, da han talte i anden omgang, hvor det ærede medlem erklærede, at der var visse ejendomme med 30 tdr. hartkorn, der overhovedet ikke betalte personlige skatter. Det tyder i hvert fald ikke på, at indkomsten har været særlig stor.

Når det ærede medlem kritiserer, at det foreslåede i særlig høj grad ville komme de større ejendomme til gode, også under de vanskelige vilkår, landbruget har i dag, kan jeg sige, at det konservative folkeparti også er rede til at skabe en lovgivning, der letter vilkårene for det mindre landbrug, som selvfølgelig ikke ville få en så stor lettelse i kroner og øre, eftersom det areal, det mindre landbrug har, jo nu engang er mindre end det større landbrugs.

Jeg rettede et spørgsmål til den højtærede finansminister, der under sit første indlæg gav udtryk for, at han ikke ønskede at ændre statsskatterne på jord, da tiden ikke var inde hertil. Jeg vil gerne gentage mit spørgsmål: hvornår mener den højtærede finansminister da at tiden er inde? Er begrundelsen den, at den højtærede minister vil bevare det overskud, der er på statens budget i dag? I den forbindelse vil jeg gerne sige til den højtærede finansminister, at vi havde tænkt os, at vi kunne formindske statens overskud og benytte midlerne til nedsættelse af ejendomsskatterne. Men er det det, der begrunder den højtærede finans-

[H. C. Toft.]

ministers stillingtagen, når han mener, at tiden ikke er inde til at nedsætte ejendoms-skatteerne? Eller finder den højtærede finansminister, som jeg sagde før, at tiden først er inde, når regeringssamarbejdet med socialdemokratiet er til ende?

Gottschalck-Hansen: Det ærede medlem hr. Aage Fogh understregede min pligt til at tale sandhed. Det ærede medlem har ret. Jeg har pligt til at tale sandhed. Det gælder formentlig også det ærede medlem, uanset hvilken stilling han måtte beklæde ude i samfundet. Det er sandheden, jeg har talt, og sandheden, jeg har skrevet, når jeg har peget på de vældige konsekvenser, ændringen i skattelovgivningen, for så vidt angår ejendomsbeskatningen, kan få, hvis man ser det grølleste eksempel. Den er uændret 6 promille til staten, det kan være 14 promille til amtet, det kan være 35 promille til sognekommunen, i alt 55 promille, eller 5½ pct. Dertil skal lægges den grundværdistigningsafgift, der yderligere pålægges ejendommene.

Når det ærede medlem hr. Aage Fogh her fra folketingets talerstol giver udtryk for, at det ærede medlem gerne vil fremme en beskatning, hvor man måtte erlægge mellem 4 og 5 pct. i afgift af grundværdien, ja, så er det et tilbud, jeg gerne vil være med til at overveje og drøfte i et udvalg, for det bliver under alle omstændigheder bedre vilkår, bedre betingelser, end dem, det ærede medlem har været med til at fremme i den lovgivning, som vi lider under. Jeg håber, der er så megen ærlighed og så megen sandhed i det, det ærede medlem siger her, at det ikke bare er noget, der slynges ud, men noget, der er realiteter og forhandlingsvilje bagved. Så vil vi være at få i tale.

Det ærede medlem hr. Holger Eriksen sagde meget lidt om, hvad det ærede medlem forstod ved fuld grundskyld. Jeg har læst betænkningen og erindrer den også. Jeg vil gerne spørge, om det går på afkastningsevnen, en ejendoms afkastningsevne,

om det er noget, der skal ses i relation til de gamle hartkornsskatter. Hvis det er tilfældet, er det også noget, der er værd at drøfte, men først må vi have en mere koncise og klar afgrænsning af begrebet fuld grundskyld. Sandheden er den, at der praktisk taget ikke findes områder her i riget, hvor man ikke betaler mindst 5 pct. af den samlede værdi. Det findes næsten ikke. Den højtærede finansminister kan prøve på at lægge grundskylden til staten, til amtet og til kommunen og grundværdistigningsafgiften sammen. Der er områder, hvor man betaler op til 8-9 pct. af den samlede grundværdi i skat.

Jeg vil med interesse høre, hvad de ærede medlemmer hr. Holger Eriksen og hr. Åge Fogh har at sige til dette.

(Kort bemærkning).

Aage Fogh: Det glæder mig at kunne konstatere, at det ærede medlem hr. H. C. Toft ikke bestred rigtigheden af mine oplysninger, som jeg har hentet i Tolvmandsforeningernes blad (*H. C. Toft*: Jeg har heller ikke bekræftet dem; jeg kender dem ikke!). Nej, selvfølgelig. Det er ligetil. Når Tolvmandsforeningerne udgiver et blad, der meddeler, at regnskabsresultaterne viser, at gårde over 100 tdr. hartkorn i gennemsnit i 10 år har haft en forrentningsprocent på omkring 6 af den investerede kapital, er der ikke noget at diskutere; men det forhindrer ikke, at vi samtidig har en række både store og små landbrug, der giver forbavsende dårlige resultater. Det er gennemsnitstal, der er tale om. Vi har sikkert begge to ret og vil kunne enes om det.

Det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen vil jeg gerne spørge: har det ærede medlem da ikke for længst indset, hvad det er, jeg vil? Nu spørger det ærede medlem, om jeg vil nøjes med de procenter. Jeg mener, at vi skulle ændre vore bygnings-skatte og vore grundskatte, så at bygnings-skatteerne forsvinder. Jeg mener, det kunne gøres i løbet af 10-12 år. — Det ville

[Aage Fogh.]

være forsvarligt, tror jeg — og samle det hele på grundskatterne. I øjeblikket er de samlede faste skatter i relation til grundværdien 5 pct. i København, 5 pct. i købstæderne og 6½ pct. i landdistrikterne. Jeg er villig til at diskutere, om vi burde gå til i øjeblikket 4 eller 5 pct. på grundværdien alene og samtidig aftrappe bygningsskatterne. Det ville alle mennesker kunne forstå. Det ville vi kunne få indregnet, og så var vi fri for diskussionen mellem det ærede medlem og mig. Det ville være en skøn fremtidsopgave at sætte sig, og vi skulle prøve på at snakke om det i udvalget.

Så er der problemet om fuld grundskyld. Jeg tror, at det er meget nemmere end en lang forelæsning, når jeg siger, at dér, hvor vi har statshusmandsbrug på jordrentevilkår, er vi efter mit skøn fuld grundskyld så nær, som man kan komme det.

(Kort bemærkning).

Holger Eriksen: Hvis der betales en samlet afgift af jorden på 5 pct., og hvis markedsrenten i øjeblikket var 5 pct., så kunne det se ud, som om man havde inddraget den fulde grundværdi. Men den fejltagelse, som det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen gør sig skyldig i, er, at han ikke tager hensyn til, at vurderingerne i øjeblikket så vidt muligt skal svare til handelsværdien, og ikke tager hensyn til de afgifter, der i forvejen hviler på jorden. Hvis man derfor opkræver 5 pct. — der er en bestemt formel derfor, som jeg i sin tid har opstillet — vil det svare så nogenlunde til 2½ pct., d. v. s. at det kun er halvdelen, der er inddraget. Det er dér, man gør sig skyldig i fejltagelsen, at man glemmer, at der ved vurderingen og ved prisansættelsen altid tages hensyn til de afgifter, der hviler på jorden.

Finansministeren (Kjeld Philip): Det ærede medlem hr. H. C. Toft spurgte mig om, hvornår jeg mener tiden er inde. Jeg mener, jeg har besvaret det spørgsmål igennem de indlæg, jeg er kommet med i dag. Jeg har om bygningsskatterne sagt, at de er fikseret, og det måtte af mine udtalelser fremgå, at jeg ikke mener, der er nogen særlig anledning til at ændre herved.

Jeg har om grundskylden bemærket, at den har i lang tid stået ved de 6 promille; og jeg finder ikke, at tiden er inde til at foretage ændringer på dette område, idet det i mine øjne er således, at de skatter, man skulle kræve ind i stedet, er skatter, det er mindre ønskeligt at have end denne skat, idet denne skat dog er indgået i prisdannelsen for ejendommene.

Det ærede medlem hr. Thisted Knudsen har givet udtryk for, at han troede, at det var gået op for mig, at det ærede medlem tilhører et parti, der som baggrund for sine forslag havde et stort skattelettelsesprogram. Jeg vil gerne tilføje, at jeg troede oprigtig talt, at det ærede medlem hr. Thisted Knudsen var klar over, at jeg tilhører et parti, der er gået ind for, at der skal føres en forsvarlig finanspolitik.

Hermed sluttede forhandlingen.

Sagens overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Holger Eriksen: Da der er fremsat ønske om udvalgsbehandling, foreslår jeg, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Første næstformand (Vagn Bro): Der er ikke mere på dagsordenen.

Udvalget angående forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af en kommission til undersøgelse af visse forhold under den tyske besættelse har afgivet betænkning over nævnte forslag. Eksemplarer er omdelt.

Det er meddelt mig, at udvalget angående forslag til lov om sandflugtens bekæmpelse ønsker at afgive mundtlig indstilling ved nævnte lovforslags tredje behandling.

Medlem af folketinget Helge Larsen har meddelt mig, at han ønsker til finansministeren at stille følgende spørgsmål:

„Er der mulighed for en hurtig inddragelse af 2-kronestykkerne, så forvekslinger med de nye 5-kronestykker kan undgås?“

[Første næstformand.]

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 16. marts, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til lov om kontrol med arbejder af ædle metaller m. v.

2) Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af grundskyld og ejendomsskyld til staten [af Thisted Knudsen m. fl.].

3) Anden behandling af:

Forslag til lov om ind- og udførsel af fisk.

4) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring i lov om naturfredning.

5) Første behandling af:

Forslag til lov om ændringer i lukkeloven.

6) Første behandling af:

Forslag til lov om ydelse af ekstraordinær hjælp til langvarigt arbejdsløse [af Chr. Madsen m. fl.].

Mødet hævet kl. 15³⁵.

47. møde.

Torsdag den 16. marts kl. 13.

Formanden: I skrivelse af dags dato meddeler ministeren for Grønland, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring i lov om folketingsvalg i Grønland og

forslag til lov om en folkeafstemning i Grønland vedrørende valgretsaldere til folketinget.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Ministeren for Grønland (Mikael Gam): Hermed tillader jeg mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om ændring i lov om folketingsvalg i Grønland og forslag til lov om en folkeafstemning i Grønland vedrørende valgretsaldere til folketinget.*

Indenrigsministeren har fremsat forslag til lov om ændring i valgretsaldere til folketinget, et forslag, der i henhold til grundlovens § 29, stk. 2, jfr. § 42, stk. 5, skal undergives folkeafstemning i henhold til folketingsvalglovens kapitel VII.

I henhold til den grønlandske folketingsvalglovs § 33 afholdes folkeafstemninger i henhold til grundloven kun i Grønland, såfremt afstemningerne vedrører ændringer af grundloven, eller såfremt det måtte være bestemt i selve de lovforslag, som skal undergives folkeafstemning, at afstemning også skal finde sted i Grønland. I den konkrete situation vil det altså betyde, at den lov om fastsættelse af valgretsaldere til folketinget til 21 år, som nu forventes sat under folkeafstemning, kun ville kunne komme til afstemning i Grønland, såfremt den selv indeholdt en bestemmelse herom.

Det er regeringens opfattelse, at loven om nedsættelse af valgretsaldere bør undergives folkeafstemning i Grønland, men regeringen finder tillige, at det er en mindre heldig ordning, man i sin tid har truffet, da man vedtog den grønlandske folketingsvalglovs § 33. Regeringen mener, at alle lovforslag, der indebærer materielle forfatningsændringer og ikke blot egentlige æn-